

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

28.11.2024

м. Київ

№ 1677

Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» у грудні 2024 – листопаді 2029 років

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2023 року № 552 (зі змінами), зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 07 липня 2023 року за № 1155/40211, на підставі клопотань департаменту освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації від 09.09.2024 № 1766/0/161-24/01-25, департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації від 09.09.2024 № 02-01/07/2088, департаменту освіти і науки Чернівецької обласної державної (військової) адміністрації від 09.09.2024 № 02-01-09/1352, висновку науково-методичної комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 12 вересня 2024 року № 32), ураховуючи пункт 1 частини першої статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», витяг з протоколу засідання вченої ради Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України від 31 жовтня 2024 року (протокол № 11) та лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 29.10.2024 № 21/08-1788, з метою формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти

НАКАЗУЮ:

1. Розпочати реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей у грудні 2024 – листопаді 2029 років (далі – Проєкт).

2. Затвердити як такі, що додаються:

1) заявку на реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Формування української національної та

громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей у грудні 2024 – листопаді 2029 років;

2) програму реалізації інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей у грудні 2024 – листопаді 2029 років;

3) склад науково-консультативної ради реалізації інноваційного освітнього проекту на всеукраїнському рівні за темою «Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей у грудні 2024 – листопаді 2029 років.

3. Науково-методичній комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (далі – Комісія):

1) здійснювати супровід реалізації Проекту, включаючи його проміжні етапи;

2) опрацьовувати звіти за кожний етап, підтверджуючи результати звітів витягом з протоколу засідання Комісії, який надсилається автору ініціативи;

3) заслухати звіт про завершення реалізації Проекту та подати експертний висновок до Міністерства освіти і науки України для прийняття відповідного рішення.

4. Науково-консультативний раді:

1) здійснювати науково-методичний та організаційний супровід реалізації Проекту;

2) вносити пропозиції щодо необхідних змін у діяльності закладів освіти в межах завдань реалізації Проекту.

5. Комісії та Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» (Баженков С.) забезпечити дотримання законодавства усіма суб'єктами інноваційної діяльності цього Проекту під час його реалізації.

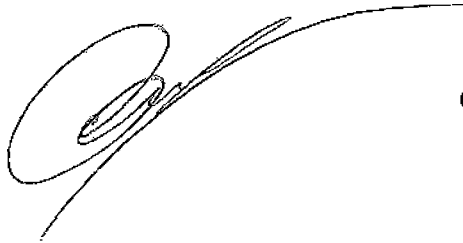
6. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» здійснювати організаційно-методичне забезпечення реалізації Проекту.

7. Департаменту освіти і науки Донецької обласної державної адміністрації, департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, департаменту освіти і науки Чернівецької обласної державної (військової) адміністрації сприяти закладам загальної середньої освіти Донецької, Львівської

та Чернівецької областей, на базі яких реалізується Проект, у забезпеченні необхідних умов для організації та реалізації Проекту.

8. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Кузьмичову Н.

Міністр

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'O' followed by a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
28.11.2024 № 1647

ЗАЯВКА

**на реалізацію інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні
за темою «Формування української національної та громадянської
ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти»
на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської
та Чернівецької областей у грудні 2024 – листопаді 2029 років**

Опис основних ідей. Актуальність.

Актуальність дослідження формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти безпосередньо відповідає цілям та завданням Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». Відповідний Закон України акцентує увагу на необхідності формування у громадян, зокрема у молодого покоління, української національної й громадянської ідентичності, етнічної і національної свідомості, культурної спадщини та історичної пам'яті.

В умовах воєнного стану в Україні стало очевидним, що росія намагається нав'язати Україні свою версію історії та культури, а також асимілювати українців як частину російської нації, тобто відбувається своєрідна боротьба за національну й громадянську ідентичність. У таких умовах дослідження ідентифікаційних процесів та формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти є вкрай важливим, оскільки воно дає змогу зрозуміти, як українські здобувачі освіти сприймають себе та свою державу в умовах війни.

Освіта, зокрема історична та громадянська, має великий вплив на формування національної ідентичності. Недаремно в 2014 році окупаційна влада на Донбасі спочатку знищила українські підручники з історії та літератури, а потім впроваджувала в закладах освіти російські навчальні

програми. Подібні дії були також помічені під час тимчасової окупації нових українських територій, куди спеціально завозили російських учителів і підручники з рф.

Донецьку, Львівську та Чернівецьку області як базу реалізації інноваційного освітнього проекту (далі – Проекту) обрано невипадково, адже ці області мають суттєві культурні, історичні та соціально-політичні відмінності, що впливають на формування української національної та громадянської ідентичності. Донецька область, зокрема, є регіоном з підвищеним рівнем соціальних і політичних проблем через прифронтову територію, яка в умовах воєнного стану в Україні вимагає особливої уваги до процесів інтеграції та національного єднання.

Львівщина є важливим культурним й історичним центром Західного регіону України з багатою історією, включаючи періоди польського, австрійського та радянського впливу. Це створює унікальні можливості для формування української національної та громадянської ідентичності через дослідження багатого культурного спадку та історії регіону.

Чернівецька область вирізняється своєю культурною різноманітністю, з великими представництвами українців, румунів, молдаван та інших національних меншин. Це культурне багатство створює особливі умови для формування української національної та громадянської ідентичності, де важливо враховувати і зберігати етнічну та культурну різноманітність. Враховуючи, що регіон мав вплив австрійського, румунського та радянського періодів, це безумовно вплинуло і на культурні традиції та соціальні норми. В області існує двомовність: українська та румунська мови використовуються в повсякденному житті та освіті. Це створює умови для інтеграції різних культурних елементів у освітній процес і формування мультикультурної національної ідентичності, що може відобразитися на навчальних програмах і національно-патріотичному вихованні.

Українська дослідниця О. Пошетун зазначає, що для ефективного формування національної та громадянської ідентичності важливо оновити

змістову частину українських навчальних програм і підручників, видаливши в них наративи, що містять російські маніпуляції історією України та акцентувати більше уваги на європейській інтеграції України, врахувати важливу роль і значний потенціал історичної та громадянської освіти. Британський політолог українського походження Т. Кузьо вказує, що війна росії проти України стала великою трагедією, але водночас і поштовхом для трансформації національної ідентичності. Вчені Н. Авер'янова та Т. Воропаєва підкреслюють важливість українознавчої компетентності для збереження національної ідентичності та протидії антиукраїнській інформаційній агресії.

Таким чином, можна констатувати актуальність проблеми формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти в умовах українського державотворення та повоєнного відновлення України.

Об'єкт дослідження – процес формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – організаційно-педагогічні умови, які впливають на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність забезпечення організаційно-педагогічних умов формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

Гіпотеза дослідження полягає у припущенні, що формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти буде ефективним, якщо у закладі освіти будуть створені відповідні організаційно-педагогічні умови для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти.

Досягнення мети дослідження передбачає виконання таких

завдань:

вивчити стан розробленості проблеми формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти в науковій педагогічній, психолого-педагогічній і психологічній літературі;

визначити й обґрунтувати критерії, показники та інструменти оцінювання рівнів сформованості української національної та громадянської ідентичності у здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

обґрунтувати, впровадити та експериментально перевірити організаційно-педагогічні умови формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

здійснити підготовку педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти й батьків здобувачів освіти до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

розробити й експериментально перевірити навчально-методичне забезпечення, що сприятиме формуванню української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

Теоретико-методологічна основа Проєкту:

Конституція України; Закони України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» від 13 грудня 2022 року № 2834-IX, «Про національні меншини (спільноти) України» від 08 грудня 2023 року № 3504-IX (зі змінами), «Про освіту» від 05 вересня 2017 року 2145-VIII (зі змінами), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII (зі змінами), «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV (зі змінами); Стратегія утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження

операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 року № 1322, Національна стратегія у сфері прав людини, затверджена Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119 та ін.

Важливими є результати фундаментальних й прикладних наукових досліджень щодо формування української національної та громадянської ідентичності. В. Антонович, М. Драгоманов, М. Костомаров, П. Куліш, І. Огієнко, Т. Шевченко тільки мріяли про виховання свідомих українців та всіляко сприяли цьому, а інші мислителі, зокрема Г. Сковорода і П. Юркевич, писали про необхідність морального виховання дітей, про сродну працю, про свободу й людську гідність тощо. Але всі вони сприяли становленню української національної ідеї, яка є важливим фундаментом для становлення і національної, і громадянської ідентичності етнічних і політичних українців. У ХХ ст., коли з'явилося поняття ідентичність, М. Козловець та В. Кремень досліджували її особливості.

З точки зору психології вагомими є такі дослідження: ідентифікація у вихованні та розвитку особистості (І. Бех); національно-культурна ідентичність (К. Журба); національна самосвідомість (М. Боришевський); психологічні умови розвитку моральної свідомості (С. Білозерська); постання, формування, становлення ідентичності (Д. Ковальов); психологічні основи розвитку відповідальної поведінки (М. Савчин); національно-культурна ідентичність як чинник психічного здоров'я особистості (Т. Дуткевич), тощо.

У царині педагогічних досліджень методологічною основою для Проекту є праці, в яких висвітлено окремі складові національної та громадянської ідентичності: громадянська освіта та виховання (Г. Ващенко, О. Сухомлинська, К. Чорна та ін.); формування громадянських, національних та патріотичних ціннісних орієнтирів зростаючої особистості (О. Бажановська, І. Бех, Н. Волошина та ін.); фундаментальні цінності у смисложиттєвому вимірі особистості (К. Журба); виховання національної солідарності у дітей та учнівської молоді (К. Журба, С. Федоренко,

І. Шкільна та ін.); етнопедагогічна компетентність як домінантна формування національної ідентичності (О. Дутко, М. Степико, Н. Сторчак та ін.); розвиток патріотичних якостей, формування правових цінностей (Б. Грінченко, С. Єфремов та ін.).

Взято до уваги, що формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти є процесом, який охоплює кілька ключових аспектів. Ці поняття можна розглянути через призму освітньої діяльності, соціальних та культурних факторів, а також через вплив державної політики. В умовах реалізації Проєкту ми розглядатимемо його крізь призму освітньої діяльності.

Поняття ідентичності розглядаємо відповідно до Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»:

українська громадянська ідентичність – стійке усвідомлення громадянином України свого політико-правового зв'язку з Україною, українським народом та громадянським суспільством;

українська національна ідентичність – стійке усвідомлення особою належності до української нації як самобутньої спільноти, об'єднаної назвою, символами, географічним та етносоціальним походженням, історичною пам'яттю, комплексом духовно-культурних цінностей, зокрема українською мовою і народними традиціями.

База реалізації Проєкту: заклади загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей.

Донецька область:

Билбасівський опорний заклад загальної середньої освіти Слов'янської районної ради Донецької області (код ЄДРПОУ – 30255801).

Львівська область:

Львівська українська гуманітарна гімназія ім. Олени Степанів з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови (код ЄДРПОУ: 22350373).

Чернівецька область:

Рингацька гімназія Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області (код ЄДРПОУ – 21450204).

Організаційний та науково-методичний супровід реалізації Проєкту здійснюватиме Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» та Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти».

Для реалізації завдань Проєкту застосовуватимуться такі методи:

основний метод реалізації Проєкту – педагогічний експеримент.

Реалізація визначених завдань Проєкту також передбачає використання таких методів:

теоретичні:

аналітичні (аналіз чинних діючих нормативних документів, навчальних планів, програм, теоретичної літератури з педагогіки, психології, вікової фізіології з метою визначення організаційно-педагогічних умов формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти у контексті українського державотворення та забезпечення науково-методичного супроводу цього процесу);

узагальнюючі (синтез і формалізація досліджень для забезпечення організаційно-педагогічних умов формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти у контексті українського державотворення);

інтерпретаційні (інтерпретація даних анкетування; тестування; порівняння результатів попередніх досліджень у процесі апробації);

проєктувальні (прогнозування та моделювання освітнього процесу);

емпіричні:

збір та накопичення даних про забезпечення організаційно-педагогічних умов формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти у контексті українського

державотворення;

аналіз проведених діагностичних процедур на II (концептуально-діагностичному) і IV (узагальнювальному) етапах;

математично-статистична обробка отриманих результатів.

Наукова новизна полягає в тому, що буде розроблено, науково обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти Билбасівського опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Краматорської районної ради Донецької області, Львівської української гуманітарної гімназії з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови ім. Олени Степанів та Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Практичне значення Проєкту.

Проведення Проєкту на тему «Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» сприятиме реалізації положень Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» на практиці й стане важливим кроком для зміцнення національної єдності та патріотизму в Україні.

Практичне значення здобутих результатів полягатиме у визначенні організаційно-педагогічних умов, що впливають на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти, а також розробленні заходів щодо її зміцнення; перевірці ефективності різних освітніх підходів і методик, спрямованих на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти в різних регіонах.

Результати дослідження допоможуть виявити найбільш ефективні стратегії, які можуть бути застосовані в інших областях, а також адаптувати програми під специфічні потреби та умови кожного регіону.

Етапи та терміни реалізації Проєкту: (грудень 2024 – листопад 2029 років)

I. Організаційно-підготовчий етап (грудень 2024 – листопад 2025 років)

підготувати нормативно-правове й організаційне забезпечення Проєкту;

провести установчий семінар з проблематики дослідження;

провести педагогічні ради, методичні й наукові заходи для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з проблеми Проєкту;

визначити критерії і показники готовності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти й батьків здобувачів освіти до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти; розробити діагностичний інструментарій і провести відповідне діагностування;

створити робочі групи педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які братимуть безпосередню участь у реалізації Проєкту;

створити науково-методичну раду з реалізації Проєкту (наукові керівники Проєкту, наукові консультанти, консультанти, представники від інститутів післядипломної педагогічної освіти, громадських організацій, педагоги, батьки та ін.) з метою обговорення реалізації завдань Проєкту;

налагодити співробітництво педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти з Інститутом проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, комунальним закладом Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» та Державною науковою установою «Інститут модернізації змісту освіти», які надаватимуть науково-методичну допомогу в реалізації Проєкту;

проаналізувати наукову педагогічну, психологічну й психолого-педагогічну літературу задля визначення стану дослідження проблеми формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

з'ясувати сутнісні характеристики базових понять і категорій з теми

дослідження;

підбити підсумки I (організаційно-підготовчого) етапу Проекту.

II. Концептуально-діагностичний етап

(грудень 2025 – грудень 2026 року)

розробити та обґрунтувати концептуальні засади формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

визначити критерії, показники та інструментарій оцінювання рівня сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

підготувати опитувальники для здобувачів освіти з метою проведення контрольного зрізу;

провести оцінювання стану сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

обґрунтувати організаційно-педагогічні умови, що впливатимуть на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

розробити методичні рекомендації для підготовки педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та батьків здобувачів освіти щодо формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

провести заходи для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та батьків здобувачів освіти щодо підготовки до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

здійснити підготовку педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти й батьків здобувачів освіти до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів

загальної середньої освіти;

розробити навчально-методичне забезпечення, що сприятиме формуванню української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

підбити підсумки II (концептуально-діагностичного) етапу Проекту.

III. Формувальний етап

(січень 2027 – березень 2028 років)

експериментально перевірити ефективність концептуальних засад формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

напрацювати системний підхід до позакласної виховної роботи з використанням українознавчої інформації, які сприятимуть формуванню української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти;

дослідити відмінності у підходах до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей;

удосконалити форми і методи підготовки вчителів, здобувачів освіти та їх батьків до формування української національної та громадянської ідентичності;

експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

здійснити коригування системного підходу до позакласної виховної роботи, спрямованої на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти, освітніх і методичних матеріалів за результатами їх експериментальної апробації;

експериментально перевірити навчально-методичне забезпечення, що сприятиме формуванню української національної та громадянської

ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

оприлюднити результати експериментальної апробації у наукових виданнях, презентувати їх у засобах масової інформації, на сайті закладів освіти; провести науково-педагогічні заходи для поширення досвіду педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти щодо формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

підбити підсумки III (формувального) етапу Проекту.

IV. Узагальнювальний етап (квітень 2028 – листопад 2029 року)

провести оцінювання (експериментальний зріз) стану сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

здійснити аналіз кількісних та якісних результатів оцінювання стану сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

оприлюднити результати Проекту в наукових виданнях, засобах масової інформації, на Інтернет-ресурсах;

провести підсумкову науково-практичну конференцію «Теорія і практика формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» за результатами Проекту;

узагальнити результати впровадження освітніх і навчально-методичних матеріалів (методичні рекомендації, плани-конспекти уроків, розробки виховних заходів, мотиваційні матеріали тощо), що забезпечують формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

підготувати навчально-методичний посібник «Формування української національної та громадянської ідентичності: виклики, тенденції, технології»;

підбити підсумки реалізації Проекту, підготувати звіт про результати

роботи.

Очікувані результати Проєкту:

розроблено та обґрунтовано концептуальні засади формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

визначено критерії, показники та інструменти оцінювання рівня сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

обґрунтовано, впроваджено та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови, що впливатимуть на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

здійснено підготовку педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти й батьків здобувачів освіти до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;

розроблено, експериментально апробовано й впроваджено освітні й навчально-методичні матеріали (навчально-методичний посібник «Формування української національної та громадянської ідентичності: виклики, тенденції, технології». методичні рекомендації тощо), що забезпечують формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

Склад науково-консультативної ради реалізації Проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей у грудні 2024 – листопаді 2029 років

Наукові керівники:

Журба Катерина Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України.

Пастушенко Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук,

доцентка кафедри гуманітарної освіти комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Автор ініціативи – Василишин Лариса Миколаївна, директор Львівської української гуманітарної гімназії ім. Олени Степанів з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови.

Координатор:

Бойко Світлана Миколаївна, кандидат філософських наук, старший дослідник, завідувач сектору авторського педагогічного новаторства відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Кириленко Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», науковий консультант.

Пасічник Василь Миколайович, доктор наук з державного управління, доцент кафедри публічного врядування Національного університету «Львівська політехніка», науковий консультант.

Воропаєва Тетяна Сергіївна, кандидат психологічних наук, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка (за згодою), науковий консультант.

Мелешко Лілія Анатоліївна, кандидат історичних наук, директор Билбасівського опорного закладу загальної середньої освіти Краматорської районної ради Донецької області.

Головаш Маргарита Алімівна, заступник директора Билбасівського опорного закладу загальної середньої освіти Краматорської районної ради Донецької області.

Лях Данило Вячеславович, вчитель англійської мови Билбасівського опорного закладу загальної середньої освіти Краматорської районної ради Донецької області.

Дзюбинська Лариса Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Львівської української гуманітарної гімназії з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови ім. Олени Степанів.

Харатон Галина Михайлівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Львівської української гуманітарної гімназії з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови ім. Олени Степанів.

Строгуш Галина Романівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Львівської української гуманітарної гімназії з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови ім. Олени Степанів.

Остафійчук Оксана Василівна, директор Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Ватаманюк Ірина Іллівна, заступник директора з виховної роботи Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Назарко Світлана Федорівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Бурлачук Інна Володимирівна вчитель історії Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Наукові керівники:

доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник лабораторії
морального, громадянського та міжкультурного
виховання Інституту проблем виховання
НАПН України

Катерина ЖУРБА

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри гуманітарної освіти
комунального закладу Львівської обласної ради
«Львівський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»

Наталія ПАСТУШЕНКО

Автор ініціативи:

директор Львівської української гуманітарної
гімназії з поглибленим вивченням
українознавства та англійської
мови ім. Олени Степанів

Лариса ВАСИЛИШИН

Координатор:

кандидат філософських наук, старший дослідник,
завідувач сектору авторського педагогічного новаторства
відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»

Світлана БОЙКО

Підпис Бойко С., завідувача сектору засвідчую

Начальник відділу кадрів

Державної наукової установи

«Інститут модернізації змісту освіти»

Ганна МАРЧЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
28.11.2024 № *1677*

Програма
реалізації інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою
«Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної
середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей
у грудні 2024 – листопаді 2029 років

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Очікувані результати
I. Організаційно-підготовчий етап (грудень 2024 – листопад 2025 років)			
1.	Підготувати нормативно-правове й організаційне забезпечення інноваційного освітнього проєкту (далі – Проєкт).	Протягом етапу.	Накази щодо реалізації Проєкту на рівні закладів освіти, відповідних інститутів післядипломної педагогічної освіти, Інституту виховання НАПН України.
2.	Провести установчий семінар з проблематики дослідження.	Січень-лютий 2025 р.	Рекомендації учасникам Проєкту щодо проведення інноваційної діяльності за темою дослідження.
3.	Провести педагогічні ради, методичні й наукові заходи для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з проблеми Проєкту.	Протягом етапу.	Плани роботи педагогічних рад, презентації виступів на заходах.
4.	Визначити критерії і показники готовності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти до участі в Проєкті, розробити діагностичний інструментарій і провести відповідне діагностування.	Протягом етапу.	Критерії і показники готовності педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти до участі в Проєкті, діагностичний інструментарій.

5	Створити робочі групи педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які братимуть безпосередню участь у реалізації Проекту за результатами діагностування їхньої готовності до участі в ньому.	Протягом етапу.	Накази закладів загальної середньої освіти про створені робочі групи, які братимуть безпосередню участь у реалізації Проекту.
6	Створити науково-методичну раду з реалізації Проекту (науковий керівник Проекту, наукові консультанти, консультанти, представники від інститутів післядипломної педагогічної освіти, громадських організацій, педагоги, батьки та ін.) з метою обговорення реалізації завдань Проекту.	Протягом етапу.	Програма роботи науково-методичної ради на базі Інституту виховання НАПН України.
7	Налагодити співробітництво педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти з Інститутом проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, інститутами післядипломної педагогічної освіти, які надаватимуть науково-методичну допомогу в реалізації Проекту.	Протягом етапу.	Угоди про співпрацю.
8.	Проаналізувати наукову педагогічну, психологічну й психолого-педагогічну літературу задля визначення стану дослідження проблеми формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Наукові матеріали за темою дослідження.
9.	З'ясувати сутнісні характеристики базових понять і категорій з теми дослідження.	Протягом етапу.	Категоріальний апарат дослідження.
10.	Підбити підсумки I (організаційно-підготовчого) етапу Проекту.	Листопад 2025 р.	Звіт за I етап.

II. Концептуально-діагностичний етап (грудень 2025 – грудень 2026 року)			
1.	Розробити та обґрунтувати концептуальні засади формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Концептуальні засади формування національної ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.
2.	Визначити критерії, показники та інструментарій оцінювання рівня сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Критерії, показники та інструментарій оцінювання рівня сформованості національної ідентичності здобувачів освіти.
3.	Підготувати опитувальники для здобувачів освіти з метою проведення контрольного зрізу.	Протягом етапу.	Опитувальники.
4.	Провести оцінювання стану сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Результати оцінювання.
5.	Обґрунтувати організаційно-педагогічні умови, що впливатимуть на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Жовтень 2025 р.	Організаційно-педагогічні умови.
6.	Розробити методичні рекомендації для підготовки педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу	Методичні рекомендації для педагогічних працівників.
7.	Провести заходи для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та батьків здобувачів освіти щодо підготовки до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом реалізації Проєкту	Програми заходів.
8.	Здійснити підготовку педагогічних працівників закладів	Протягом	Програми підготовки педагогічних

	загальної середньої освіти й батьків здобувачів освіти до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	реалізації Проекту	працівників закладів загальної середньої освіти й батьків здобувачів освіти до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.
9.	Розробити навчально-методичне забезпечення, що сприятиме формуванню української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом реалізації Проекту	Навчально-методичне забезпечення.
10.	Підбити підсумки II (концептуально-діагностичного) етапу Проекту.	Грудень 2026 р.	Звіт про завершення етапу.
III. Формувальний етап (січень 2027 – березень 2028 років)			
1.	Експериментально перевірити ефективність концептуальних засад формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Результати ефективності концептуальних засад формування національної ідентичності здобувачів освіти
2.	Напрацювати системний підхід до позакласної виховної роботи з використанням українознавчої інформації, які сприятимуть формуванню української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти.	Протягом етапу.	Програми виховних заходів.
3.	Дослідити відмінності у підходах до формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей.	Протягом етапу.	Підходи до формування національної ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей.
4.	Удосконалити форми і методи підготовки вчителів, здобувачів освіти та їх батьків до формування	Протягом етапу.	Форми і методи підготовки вчителів, здобувачів освіти та їх батьків до

	української національної та громадянської ідентичності.		формування національної ідентичності.
5.	Експериментально перевірити ефективність організаційно-педагогічних умов формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Результати перевірити ефективності організаційно-педагогічних умов формування національної ідентичності здобувачів освіти.
6.	Здійснити коригування системного підходу до позакласної виховної роботи, спрямованої на формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти, освітніх і методичних матеріалів за результатами їх експериментальної апробації.	Протягом етапу.	Результати експериментальної апробації.
7.	Експериментально перевірити навчально-методичне забезпечення, що сприятиме формуванню української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Навчально-методичне забезпечення.
8.	Оприлюднити результати експериментальної апробації у наукових виданнях, презентувати їх у засобах масової інформації, на сайті закладів освіти; провести науково-педагогічні заходи для поширення досвіду педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти щодо формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Протягом етапу.	Інноваційні практики.
9.	Підбити підсумки III (формувального) етапу Проекту.	Березень 2028 р.	Звіт про завершення етапу.

IV. Узагальнювальний етап (квітень 2028 – листопад 2029 року)			
1.	Провести оцінювання (експериментальний зріз) стану сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.	Квітень-травень 2028 р.	Результати оцінювання стану сформованості національної ідентичності здобувачів освіти.
2.	Здійснити аналіз кількісних та якісних результатів оцінювання стану сформованості української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти;	Протягом етапу	Результати кількісно-якісного аналізу проведення діагностики.
3.	Оприлюднити результати Проекту в наукових виданнях, засобах масової інформації, на Інтернет-ресурсах. Провести підсумкову науково-практичну конференцію «Теорія і практика формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» за результатами Проекту.	Протягом етапу	Наукові, інформаційно-аналітичні матеріали. Матеріали науково-практичної конференції.
4.	Узагальнити результати впровадження освітніх і навчально-методичних матеріалів (методичні рекомендації, плани-конспекти уроків, розробки виховних заходів, мотиваційні матеріали тощо), що забезпечують формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти. Підготувати навчально-методичний посібник «Формування української національної та громадянської ідентичності: виклики, тенденції, технології».	Протягом етапу	Методичні рекомендації, плани-конспекти уроків, розробки виховних заходів, мотиваційні матеріали тощо. Навчально-методичний посібник.

5.	Підбити підсумки реалізації Проекту, підготувати звіт про результати роботи.	Листопад 2029 р.	Узагальнюючий звіт.
----	--	------------------	---------------------

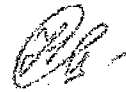
Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач лабораторії національно-патріотичного
виховання Інституту проблем виховання
НАПН України

Катерина ЖУРБА

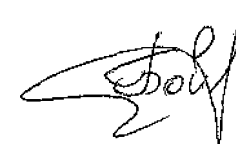
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри гуманітарної освіти
комунального закладу Львівської обласної ради
«Львівський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»

Наталія ПАСТУШЕНКО

Координатор:

кандидат філософських наук, старший дослідник,
завідувач сектору авторського педагогічного новаторства
відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»

Світлана БОЙКО

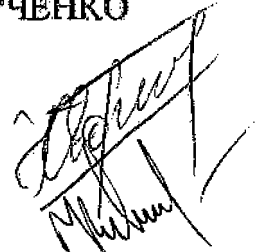
Підпис Бойко С., завідувача сектору засвідчую

Начальник відділу кадрів

Державної наукової установи
«Інститут модернізації змісту освіти»

Ганна МАРЧЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
освіти і науки України

28.11.2024 № 1674

Склад науково-консультативної ради реалізації інноваційного освітнього проєкту на всеукраїнському рівні за темою «Формування української національної та громадянської ідентичності здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти» на базі закладів загальної середньої освіти Донецької, Львівської та Чернівецької областей у грудні 2024 – листопаді 2029 років

Наукові керівники:

Журба Катерина Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України.

Пастушенко Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри гуманітарної освіти комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Автор ініціативи – Василишин Лариса Миколаївна, директор Львівської української гуманітарної гімназії ім. Олени Степанів з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови.

Координатор:

Бойко Світлана Миколаївна, кандидат філософських наук, старший дослідник, завідувач сектору авторського педагогічного новаторства відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

Кириленко Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», науковий консультант.

Пасічник Василь Миколайович, доктор наук з державного управління, доцент кафедри публічного врядування Національного університету «Львівська політехніка», науковий консультант.

Воропаєва Тетяна Сергіївна, кандидат психологічних наук, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка (за згодою), науковий консультант.

Мелешко Лілія Анатоліївна, кандидат історичних наук, директор Билбасівського опорного закладу загальної середньої освіти Краматорської

районної ради Донецької області.

Головаш Маргарита Алімівна, заступник директора Билбасівського опорного закладу загальної середньої освіти Краматорської районної ради Донецької області.

Лях Данило Вячеславович, вчитель англійської мови Билбасівського опорного закладу загальної середньої освіти Краматорської районної ради Донецької області.

Дзюбинська Лариса Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Львівської української гуманітарної гімназії з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови ім. Олени Степанів.

Харатон Галина Михайлівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Львівської української гуманітарної гімназії з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови ім. Олени Степанів.

Строгуш Галина Романівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Львівської української гуманітарної гімназії з поглибленим вивченням українознавства та англійської мови ім. Олени Степанів.

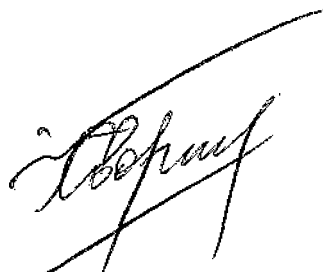
Остафійчук Оксана Василівна, директор Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Ватаманюк Ірина Іллівна, заступник директора з виховної роботи Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Назарко Світлана Федорівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Бурлачук Інна Володимирівна вчитель історії Рингацької гімназії Новоселицької міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Генеральний директор
директорату шкільної освіти

Ігор ХВОРОСТЯНИЙ